

**DET KONGELIGE
KLIMA- OG MILJØDEPARTEMENT**

KOPI

NOAH for dyrs rettigheter
Dronningensgate 13
0152 OSLO

Deres ref

Vår ref
17/1582

Dato
6. september 2017

Avgjørelse av klage på vedtak om betinget skadefelling av gaupe, jerv, bjørn og ulv i 2017/2018 i region 3

Klima- og miljødepartementet viser til klage fra NOAH 16. juni 2017 over rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak 24. mai 2017 om betingede skadefellingstillatelser på gaupe, jerv, bjørn og ulv i region 3 i 2017-2018.

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak om betinget skadefellingskvote for gaupe, jerv, ulv og bjørn i 2017-2018. Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet, og at de vedtatte kvotene for betinget skadefelling ikke truer bestandens overlevelse og ikke er til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålene neste år. Departementet viser til at fylkesmannen i hvert enkelt tilfelle der det kan bli aktuelt med skadefelling, blant annet skal gjøre en vurdering av om det finnes annen tilfredsstillende løsning for å forhindre tap av beitedyr. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Saksgang

Rovviltnemnda i region 3 vedtok 24. mai 2017 kvoter for betinget skadefelling på gaupe, jerv, bjørn og ulv for 2017-2018. Vedtaket ble påklaget av NOAH 16. juni 2017. Rovviltnemnda behandlet klagen 10. juli 2017 og opprettholdt sitt tidligere vedtak. Miljødirektoratet ga sin faglige tilråding 1. august 2017. Saken ble oversendt Klima- og miljødepartementet 2. august 2017.

Klagers anførsler

NOAH mener rovviltnemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om betinget skadefelling for bjørn og viser til rovviltforskriftens krav om at nemndene har myndighet når det er 10 ynglinger eller mer i Norge. Dette må også gjelde de regionene som ikke har mål om yngling. Videre mener NOAH nemnda ikke har vist at skadefelling av gaupe ikke truer

Postadresse
Postboks 8013 Dep
0030 Oslo
postmottak@kld.dep.no

Kontoradresse
Kongens gate 20
www.kld.dep.no

Telefon*
22 24 90 90
Org no.
972 417 882

Avdeling
Naturforvaltnings-
avdelingen

Saksbehandler
Torkel Ramberg
22 24 58 50

gaupebestandens overlevelse, og at vedtaket derfor ikke oppfyller kravene i naturmangfoldlovens §§ 8 og 9. Endelig mener NOAH at rovviltnemndas vedtak mangler dokumentasjon om beslutningsmyndighet da vedtaket kun er signert av nemndsleder, og at det ikke kommer frem av vedtaket hvor mange medlemmer som var til stede da vedtaket ble fattet.

Rovviltnemndas vurdering

Rovviltnemnda har i sitt vedtak gitt en grundig gjennomgang av bestandssituasjon og bestandsutvikling for de fire rovviltartene, skadesituasjonen for sau og tamrein og for gjeldende regelverk. Ut fra retningslinjer for iverksetting av fellingstillatelser, bestandssituasjonen, tapssituasjonen og tidligere års erfaringer med fellingstillatelser, vedtok nemnda en kvote på fire betingede skadefellingstillatelser for jerv, fire på ulv, to på bjørn og én for gaupe.

I sin vurdering av klagen sier rovviltnemnda at bestemmelsen i rovviltforskriften om at rovviltnemndene kun har myndighet til å fastsette kvote for bjørn når det er 10 ynglinger eller mer, kun gjelder de regionene som har bestandsmål for bjørn. Når det gjelder vurdering av gaupe er nemnda enig i at vurderingen av om skadefelling av ett dyr vil true gaupebestandens overlevelse ikke går frem av vedtaket. Nemnda viser til at gaupebestanden i Oppland er på fem familiegrupper, og at det er et ønske om å holde bestanden stabilt på dette nivået. Når den såkalte prognosemodellen viser at uttaket da bør ligge på 1,27 dyr pr familiegruppe, bør det kunne tas ut 6 dyr i regionen uten at dette vil medføre en nedgang i den regionale bestanden. Endelig viser nemnda til at det er vanlig praksis at vedtak fattet av nemnda kun signeres av leder, og at offentlig protokoll fra møtene viser hvilken medlemmer som har vært til stede.

Miljødirektoratets faglige vurdering

Miljødirektoratet sier i sin faglige tilråding blant annet:

"Klagen viser spesifikt til at vedtaket mangler dokumentasjon på at kvotefastsettelsen på gaupe ikke truer bestandens overlevelse. Sett i sammenheng med den negative bestandsutviklingen i region 2, vil det etter NOAH sin oppfatning være sannsynlig at bestandsmålet i region 3 ikke blir nådd i 2018. Det er viktig at vedtak om betingede fellingstillatelser blir godt begrunnet, bl.a. med vurderinger om hvorvidt bestandene vil oppnå forvaltningsmålet neste sesong. Ved saksbehandlingen i forbindelse med fylkesmennenes bruk av kvoten etter forskriften § 9 er bestandsvurderinger og bestandsmål et mindre aktuelt tema. Disse hensynene forutsettes ivaretatt ved kvotefastsettelsen. Saksfremlegget fra Fylkesmannen er fylldig og gir en god oversikt over relevant kunnskap som bakteppe for rovviltnemndas vedtak. Vi anser at kravet til kunnskap etter naturmangfoldloven § 8 som ivaretatt, og føre-var-prinsippet i samme lov § 9 er derfor ikke aktuelt. Klager har imidlertid rett i at det ikke er foretatt en konkret avveining i saksfremlegget om hvorvidt kvoten for gaupe vil kunne føre til en redusert bestand, eller en bestand under det nasjonale målet til neste år. Rovviltnemnda har erkjent det samme i sin behandling av klagen. Samtidig har rovviltnemnda i klagebehandlingen vist til NINA rapport 774, Prognosemodell for bestanden av gaupe i Norge, som antar at et uttak av 1,27 gauper pr familiegruppe vil holde bestanden stabil. Et eventuelt uttak av 1 gaupe vil i seg selv ikke redusere sannsynligheten for at bestanden er på eller over bestandsmålet neste år. Videre peker nemnda på at eventuelle uttak gjennom skadefelling vil bli en del av vurderingsgrunnlaget ved fastsetting av kvoten for

jakt på gaupe våren 2018. Miljødirektoratet kan ikke se at vedtaket om kvote for betinget skadefelling av gaupe vil ha stor betydning for om bestandsmålet vil nås i region 3 til neste år. Tvert imot vil det være viktig å kunne ha mulighet til å selektivt ta ut skadegjørende individ i beitesesongen som eventuelt avregnes mot kvoten som blir fastsatt for gaupejakta i vinter."

Klima- og miljødepartementets vurdering

Saken behandles etter naturmangfoldloven (nml.) §§ 18 og 77 og rovviltforskriften § 7, jf. § 8. Departementet legger, i henhold til nml. § 7, prinsippene i nml. §§ 8-10 og 12 til grunn som en integrert del av avgjørelsen. Også forvaltningsmålet for arter i nml. § 5 er trukket inn i den skjønnsmessige vurderingen av saken. Det samme gjelder nml. § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippet i nml. § 11 anses ikke som relevant i denne saken fordi det ikke er aktuelt å stille fordyrende vilkår.

Nml. § 18 første ledd bokstav b slår fast at det kan tillates uttak av vilt for å avverge skade på blant annet husdyr og tamrein. Det vises til rovviltforliket av 2011 punkt 2.2.19 hvor det blant annet står: "Soneinndelingen må forvaltes tydelig. I prioriterte beiteområder skal uttak av dyr som gjør skade på beitedyr gjøres raskt, og i slike områder skal miljøforvaltningen i større grad enn i dag bidra til å effektivisere slikt uttak, uavhengig av om bestandsmålet er nådd. I prioriterte rovviltområder skal saueproduksjon og andre produksjoner basert på utmarksbeite tilpasses gjennom forebyggende tiltak og omstilling, med utgangspunkt i forekomsten av rovvilt i beiteområdet. Det skal ikke være rovdyr som representerer et skadepotensial i prioriterte beiteområder for husdyr og kalvingsområde for tamrein".

Departementet skal ta stilling til om man skal tillate uttak av rovvilt for å avverge skade på husdyr eller tamrein, jf. nml. § 18 første ledd bokstav b. Som det fremgår av rovviltnemndas vedtak er det de senere årene registrert tap av sau/lam og tamrein drept av rovvilt i region 3. Departementet legger til grunn det er stor sannsynlighet for at det også vil oppstå skader i 2017/2018, og at vilkåret i nml. § 18 første ledd bokstav b om å avverge skade dermed er oppfylt.

I tillegg er det to kumulative vilkår som må være oppfylt for at felling kan gjennomføres; at felling ikke truer bestandens overlevelse og at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte, jf. nml. § 18 annet ledd. I vurderingen av det sistnevnte vilkåret vil prinsippet om arealdifferensiert forvaltning, som er fastsatt i rovviltforskriften § 4 og rovviltnemndas regionale forvaltningsplan veie tungt. Av rovviltforliket 2011 framgår det at soneinndelingen må forvaltes tydelig, noe som blant annet innebærer at beitenæring skal tilpasses rovvilt i de områder der rovvilt har prioritet, mens det i prioriterte beiteområder skal gjøres raske uttak av rovvilt som gjør skade på beitedyr. Departementet viser også til Klima- og miljødepartementets brev av 9. juli 2014 om forståelsen av vilkår for skadefelling og begrepet skadepotensial der det fremgår at *"I prioriterte beiteområder skal det være lav terskel for å tillate skadefelling av rovdyr. I prioriterte yngleområder skal det være høy terskel for å tillate skadefelling av den aktuelle rovviltarten da det i slike områder kreves at beitenæring og andre interesser tilpasses rovdyrforekomsten i beiteområdet"*. Departementet mener det med disse føringene ikke foreligger andre tilfredsstillende løsninger enn å vedta skadefellingskvote for de fire rovdyrartene i region 3, og anser dermed vilkåret om at formålet ikke kan nås på annen tilfredsstillende måte som oppfylt. Departementet viser dessuten til at

vurderingen av om formålet kan nås på annen tilfredsstillende måte skal gjennomføres av fylkesmannen i hvert enkelt tilfelle der det kan være aktuelt å benytte den betingede skadefellingskvoten.

Departementet anser at kunnskapsgrunnlag i hovedsak er basert på eksisterende og tilgjengelig kunnskap. Kravet i nml. § 8 er dermed oppfylt.

På rovviltfeltet må forvaltningsmålet i nml. § 5 ses i sammenheng med de vedtatte bestandsmålene for rovdyrartene, og forstås slik at det ikke er til hinder for en geografisk differensiert rovviltforvaltning, jf. Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) s. 376. Prinsippet om en geografisk differensiert rovviltforvaltning er konkretisert i rovviltforskriften § 3 og § 4. Ved behandling av St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, fastsatte Stortinget nasjonale bestandsmål for de ulike rovviltartene. Det er ikke fastsatt bestandsmål for ulv og bjørn i region 3. For gaupe er det fastsatt mål om 5 ynglinger og for jerv 4 ynglinger. Rovviltnemnda viser i sitt vedtak til at regionen ikke har nådd målet for gaupe i 2016, men at gjennomsnittstallet for de tre siste årene ligger tilnærmet på bestandsmålet. For jerv har regionen ligget godt over bestandsmålet de senere årene.

Når det gjelder effekten av påvirkninger, jf. nml. § 10, foreligger det betydelig kunnskap om den samlede belastningen som artene blir utsatt for. Utover enkelte påkjørsler og tilfeller av sykdom, skjer avgangen i hovedsak gjennom kvotejakt og skadefelling. Miljøforvaltningen har dermed i stor grad oversikt over den samlede belastningen for de ulike rovviltartene.

Når det gjelder muligheten til å nå bestandsmålene viser vi også til brev av 9. juli 2014 der det fremgår at *"Generelt er handlingsrommet for skadefelling større når bestandsmålene i rovviltforliket er nådd i prioriterte yngleområder, og både nasjonal og regional bestandsstatus vil kunne påvirke dette handlingsrommet. Bestandssituasjonen er imidlertid ikke til hinder for at det etter en konkret vurdering gis skadefellingstillatelse på rovviltarter som ikke har nådd bestandsmålet for å avverge skade på beitedyr"*. Departementet mener på denne bakgrunn at en effektivering av den vedtatte skadefellingskvoten i region 3 ikke vil være til hinder for å nå de nasjonale bestandsmålene for ulv, jerv og bjørn og heller ikke vil true bestandenes overlevelse. Departementet finner heller ikke at en skadefellingskvote på én gaupe vil være til hinder for å nå det fastsatte bestandsmålet for gaupe, verken i regionen eller nasjonalt.

Departementet mener det foreligger tilstrekkelig kunnskap og føre-var-prinsippet i nml. § 9 tillegges derfor mindre vekt.

I vurderingen av nødvendigheten av skadefellingskvote og om det ikke finnes en annen tilfredsstillende løsning, har departementet også lagt vekt på hensynet til næringsutøvelse og andre samfunnsinteresser i saken, jf. nml. § 14 første ledd.

Når det gjelder klagerens påstand om at nemnda ikke har myndighet til å fatte vedtak om betinget skadefelling for bjørn under henvisning til rovviltforskriftens krav om at nemndene har myndighet når det er 10 ynglinger eller mer i Norge, viser departementet til at dette kravet kun gjelder de regioner som har bestandsmål for bjørn. Når det gjelder påstanden om

at vedtaket er ugyldig fordi det ikke fremgår hvor mange nemndsmedlemmer som var til stede da vedtaket ble fattet, viser vi til nemndas behandling av klagen om at offentlig protokoll fra nemndas møter viser hvilke medlemmer som har vært til stede.

Konklusjon

Klima- og miljødepartementet opprettholder rovviltnemnda i region 3 sitt vedtak om betinget skadefellingskvote for gaupe, jerv, ulv og bjørn i 2017-2018. Departementet har i sin avgjørelse lagt vekt på skadehistorikken og skadepotensialet, og at de vedtatte kvotene for betinget skadefelling ikke truer bestandens overlevelse og ikke er til hinder for å nå det nasjonale bestandsmålene neste år. Departementet viser til at fylkesmannen i hvert enkelt tilfelle der det kan bli aktuelt med skadefelling, blant annet skal gjøre en vurdering av om det finnes annen tilfredsstillende løsning for å forhindre tap av beitedyr. Klagen er dermed ikke tatt til følge.

Med hilsen,

Torbjørn Lange (e.f.)
avdelingsdirektør

Torkel Ramberg
spesialrådgiver

Kopi

Fylkesmannen i Oppland
Miljødirektoratet
Rovviltnemnda i region 3